

Málingararbeiði.

Arbeiðið við at mála vindeygur o. a. úttan á Føroya Amts Bókasavni verður útbjóðið. Bóð innan 24. juni.

Nærri hjá bókavørðinum.

(Fortsat fra 2. Side).

paa Toget og rejste op til Chaco for at dyrke Bomuld, efter at det var gaaet ham galt som Hvededyrker nede paa de mere venlige Pampasletter.

Hans Hytte laa dog ikke længere borte fra de øvrige Kolonister Hytter, end at disse ganske godt kunde følge hans Arbejde, lære hans sære, egen-sindige og derfor ikke altid behagelige Vaner at kende og tale om ham, naar de om Aftenen kom over til hinanden for at slaa en halv Times Sludder af inden de dodtrætte søgte Lejet i deres egne Hytter.

Der var navnlig to Kolonister, der ofte droftede baade hans gode og hans daarlige Egenskaber. Det var en Nordmand og en Dansker. Deres Hytter laa saa tæt sammen, at det nærmest vilde have været en nærbyrdes Fornærmelse, om de ikke hver Aften talte sammen. Naa, det gjorde de altsaa ogsaa. Men for han derovre, det sære, egen-sindige »voksne Mandfolk« kom og slog sig ned et Stykke fra dem, havde det knebet med at finde Stof til Samtalerne. Det første Aar gik det storartet. Alt det, »Mandfolket« vilde gøre, det, han gjorde, det, han havde gjort, men navnlig det, han burde have gjort, var Samtalestok nok til Resten af de to gamle Kolonisters Liv. Det vilde i hvert Fald ogsaa have fyldt deres Tilværelse det andet Aar, hvis ikke der var indtraadt en Forandring i »Mandfolket« hele Maade at være paa.

De begyndte at blive urolige, da de en Dag kom over og fandt ham staaende ret op og ned støttende sig til den langskaffede Okse og stirrende ret frem for sig. Han plejede ellers at være travlt optaget af sit Arbejde Dagen igennem.

De to gamle sad nu om Aftenen derhjemme og saa paa hinanden og rystede paa Hovederne, og Gang paa Gang forsikrede den ene den anden, at noget maatte der være i Vejen. Det varede længe, før de gik til at nævne Ordet »syge«, for hvordan i Alverden skulde en Mand,

der kunde føde Træer, blive syg? De kendte kun tre Sygdomme, nemlig: Mavepine — Hovedpine og — Sumpfeber, de to første endda kun af Navn, og da de vidste, at disse to Sygdomme kun vilde være een, højst to Dage, kunde det altsaa ikke være det, han led af. Og Feber, det kunde enhver se, at det havde han ikke.

Saa en Dag kom de over og fandt ham siddende paa en fældet Træstamme med Haanden under Hagen og et drømmende Udtryk i Øjnene. Det varede noget, før han opdagede de to, men saa sprang han ogsaa straks op og begyndte ivrigt at føde et stort Træ og vilde ikke svare dem.

Den Aften sad de to gamle længe og saa paa hinanden og rystede paa Hovederne.

— Hjemmve — sagde den ene.

— Ja, Hjemmve — svarede den anden.

Men det blev værre og værre med ham, og da ingen af dem havde kendt til Hjemmve selv, blev de enige om, at det heller ikke kunde være det, han led af, men noget andet og meget alvorligere. Indtil een af dem en Aften pludselig udbrodt:

— Jamen, han mangler vel en Kone.

— Akkurat. Der traf du det. Selvfølgelig mangler han en Kone. Mærkeligt, at vi ikke har tænkt paa det noget før. —

Da det endelig var gaaet op for dem, at det var en Kone, han manglede, saa huskede de tilbage til den Tid, da de selv som unge, stærke Kolonister for første Gang var overladt til deres eget, ensomme Selskab paa et eller andet øde Sted. Og saa var de ogsaa straks klar over, hvor alvorlig Sagen var. Han maatte have en Kone.

De gik over for at tale med ham om det. De sad først og snakkede med ham om alt muligt andet. Rundt om dem stod Mandioca, Majs og andre for Husholdningen nødvendige Planter, og udenfor dem, mellem de høje Træstubbe, skod de unge Bomuldsplanter op i lige Rækker.

— Svært, saa stort et Stykke du har faaet renset op paa et Par Aar — — sagde den ene saa.

— Aah, ja, saamænd — —

— Tja, hvis disse Græshopper blot vilde holde sig borte, saa faar du nok at gøre med at høste din Bomuld i Aar — —

— Aah, ja, saamænd — — han havde hele Tiden siddet og set drømmende frem for sig.

— Du burde vist have een til at hjælpe dig — —

— Nej — —

— Jo — —

— Nej — —

— Jamen, Mand, har du da ikke tænkt paa, at du umuligt i din Alder kan blive ved med at være alene — —

— Der er intet, der er umuligt for et voksent Mandfolk — —

— Jo, vist er der saa, nemlig at leve i Aarevis uden en Kone — —

Han saa overrasket og betuttet fra den ene til den anden. Og de nød det. Det var første Gang, de havde haft Lejlighed til at stikke hans sædvanlige Trumf. Og at hans Trumf var stukket, var sikkert nok. Han blev ved med at se overrasket paa dem, men sagde ikke noget. At det, de der sagde, var det, der var i Vejen med ham, var han straks selv klar over. Han havde bare ikke vidst det før.

— Man kan ikke forsvare at slæbe en hvid Kvinde herop — mumlede han.

— Det er der Raad for — —

— Saa? — —

— Ja, du kan jo tage dig en Indianerkvinde — —

— Hvad mener du med det Vrovl? — — han saa vred ud.

— Ja, se, vi andre har jo ogsaa været alene en Gang — men vi giftede os med en indfødt Kone — —

— Hold op med det Vrovl — det er ikke noget for et voksent Mandfolk — — og han vendte Ryggen til og gik.

Bomuldskolonien laa i Ud-kanten af Urskoven. Udenfor denne begyndte en vidtstrakt Pampa, der endte ved nogle lave Bjerge.

Hvor Pampaen begyndte at skraane op mod Bjergene, stod en Klynge høje Eucalypter. I Skyggen af disse havde den gamle Indianer, Chacaqui, sin Hytte, der var en ubestemmelig men malerisk Tingest af store Blade og Pampagræs over et uformeligt Træskelet. Men det var lige fuldt Chacaquis Stolt-hed og faste Borg.

Chacaqui var født et eller andet Sted inde i den ukendte Del af Chaco, han vidste ikke selv hvor, heller ikke hvornaar. Hans Tidsregning begyndte fra den Dag, da han traadte ind paa den aabne Pampa sammen med en Kvinde, der imidlertid

HAVNAR KOL- & CEMENTHANDIL

KUL

COKES

BRÆNDE

TLF. 208.

forsvandt sporløst for ham en Nat, da hun var sendt ud paa Bæltedyr-Jagt.

Chacaqui kunde ikke leve i en tom Hytte, saa han forlod en Tid Pampaen og kom saa tilbage med en anden Kvinde. Da havde han blodige Saar paa Kroppen og i Ansigtet, tydeligt nok tilføjet ham med skarpe Vaaben.

I Aarenes Løb befolkedes Hytten med en halv Snes brune, nøgne Unger, omtrent lige mange af hvert Køn.

Efterhaanden som Bornene voksede til, forlod de den fædrene Hytte. Sønnerne forsvandt over de lave Bjerge. Derovre, paa den anden Side, strakte sig Santiago del Esteros milevide Pampaer, der havde de hvide Mænd bygget sig mærkelige Hytter af Sten, og der havde de Tusinder og atter Tusinder Stykker Kreaturer græssende paa de endeløse Sletter. Chacaquis Sønner higede allesammen efter at blive ridende Hyrder, Gau-chos, derovre. Naar de først en Gang var kommet over de lave Bjerge, vendte de ikke mere tilbage.

Nu var det allerede nogle Aar siden, at den sidste af Sønnerne var forsvundet over Bjergene for bestandigt. Dotrene var Koner i hvide Mænds Huse. Der var kun den yngste af hele Flokken tilbage, Vamqua, en velskabt, munter Pige.

Gamle Chacaqui sad hver Dag i Skyggen af sin Hytte klædt i sin mærkelige halvciviliserede Dragt og stuttede med mimrende Mund den evindelige Maté (Argentinas Nationaldrik), mens

hans tomme Øjne stirrede ud over Pampaen.

— Vamqua, kom her ud — raabte han en Dag.

Vamqua var øjeblikkelig hos ham.

— Chacaquis Øjne er snart døde som to Sten i Bækken. — Ser du mon noget derude paa Sletten, Vamqua?

Vamquas Øjne søgte ud over Sletten og slandsede ved to mørke Prikker fjernt ude.

— Ja, Chacaqui, to Mænd kommer gaende — —

— Hvide Mænd? — —

Vamqua stod et Øjeblik og stirrede derud.

— Ja, to hvide Mænd, Chacaqui — —

— Gaa ind og glat dine Fjer, Vamqua — —

Det var de to gamle Kolonister. De hilste højtideligt paa Chacaqui, der indbød dem til at komme og sidde i Skyggen. Selv havde han ikke rørt sig af sin Hug-Stilling op mod Hyttens Væg. De satte sig hver paa et hvidbleget Kranium, og Vamqua, der ordentlig havde glattet sine Fjer, kom ud og serverede dem en Maté. Mens de stuttede Maté'en ud, stod hun lænet til Døraabningen. En lang Tid hengik i Tavshed.

— Gror Bomulden godt i Aar? — — kom det endelig fra gamle Chacaqui.

— Indtil nu vokser den — — men Regnen, Chacaqui — faar vi snart Regn? — —

Den gamle mimrede og stirrede med tomme Øjne ud i Rummet.

(Fortsættes).

Udgiver: Javnaðarinnafélag.
Blaðstjóri við ábyrgd: H. M. Jacobsen.
Prentsmíðja B. Z. Jensens, Tórshavn.

Arngrímur Jónsson²⁾ er en velkendt Autoritet og kendt bl. alle Folk af germansk Oprindelse. Det er derfor Prof. E. B.'s Fejl, at han ikke kender ham, men ikke min at betragte ham som kendt. Da jeg af Prof. E. B. ikke har nogen Udtalelse om Arngrím, griber jeg til en af E. B.'s Forbundsfælle, Finnur Jónsson: »Disse Skrifter [Arngríms] var ikke blot meget værdifulde og udarbejdede med videnskabelig Samvittighedsfuldhed, men de var ogsaa i Forhold til Datidens Videnskabelighed epokegørende«. Om Kilderne til sin *Grønlandia* skriver Arngrímur selv: »I denne Grønlands Bog skrives ikke de udenlandske Mænds Frasagn, der har skrevet om Grønland og andre skandinaviske Lande og Øer, og som er almindelig bekendt, hvilke øer³⁾....; men derimod er her i al Korthed sammensamlet det, som vore Landsmænd kender, at lærde Mænd har paa vort Sprog

son: Hist. eccl. Isl. III; Hannes Þorsteinsson: Ann. Islandica I; Forordet for »Skiðarinn« i »Kvæðasafni«; samt Finnur Magnússon's Oplysninger hist og her i hans monumentale Værk: »Grønlands historiske Mindesmærker«.

²⁾ Se om Arngrím, Páll Eggers Ólaon: Menn og Mentir III; Þorv. Thoroddsen: Landfræðissaga I; Finnur Jónsson: Hist. eccl. Isl. III; Kaalund: »Studier over Krymogaa« i Ark. f. Nord. Fil. XXII; A. Olrik i Aarb. f. nord. Oldk. 1894.

³⁾ Forfatteren som Arngrímur tidligere havde kritiseret og gendrevet.

om Grønland skrevet og efterladt. Her anraaber Arngr. sin Samtid til Vitterlighed om, at han ikke har skrevet noget islandsk Stof i Grønlandia, som ikke var vel afvejnet i gode og almindelig kendte Kildeskrifter. Som Biskop Guðbrandur Thorláksson's Frænde og Official i Hóla Stift havde Arngrímur særlig god Adgang til Bog- og Documentssamlingen paa Hólar. Det er ogsaa troligt, at Samlingerne paa Tingeyri og Reynistad delvis endnu har været i Behold. Selv ejede Arngr. mange Haandskrifter, var selv saa velstillet, at han kunde købe eller lade afskrive sjældne Bøger, hvis han vilde. (Han fik saa tilfældt den Op-gave at samle Haandskrifter for Kongen). — Men det, som i særlig Grad lettede det videnskabelige Arbejde paa Island, var det almindelige Ridt til Althinget, den almindelig ud-bredte Læsning og Afskrivningsvirksomhed, og den Lethed, hvormod man kunde laane Bøger fra andre. Vi tør derfor ogsaa gaa ud fra, at ingen eller kun faa af de Kilder, som Björn Jónsson nævner, har været Arngrímur eller Halldór Þorbergsson ukendte.

Skønt man saaledes helt kan sige god for Arngrímur som Historiker, har han dog fra det her lagte Synspunkt den Svagheit, ikke at være Jurist. Arngrímurs Beretning om Grønlands Retstilstand er ikke klar, men sløret — vel sagtens fordi Grønlands Tilhørighed til den isl. Stat var noget alle og enhver vidste —

men den viser fuldtud, at Jónsbók og anden islandske Ret var gældende paa Grønland, at der fandtes et Domting paa Grønland, og at Arngrímur ikke kender dette Ting i nogen anden Egenskab.

Halldór Þorbergsson (1623—1711), en Retslærd og Bonde i Skagafjorden, Son af Sysselmand Thorbergur paa Seila, paa hvilken Gaard Halldór voksede op og levede den første Del af sit Liv. Da Gaardene Seila og Skarðá ligger nær ved hinanden, maa det bero paa Prof. E. B.'s bristende Lokalkendskab, at han ikke vil acceptere den Antagelse, at Halldór har laant Bøger og modtaget Lærdom af Björn Jónsson. I Forordet til Seila Annal (Ann. Islandica I, 3), hvor de fleste Oplysninger om Halldór er samlede, udtaler Hannes Þorsteinsson den Antagelse, at nogle af Haandskrifterne i Björn's Dødsbo er blevet købt af Halldór. Saaledes ejede Halldór Originalen til Björn's Skarðarámál, antagelig Björn's eget men ikke Biskop Thorlaks Eksemplar. At Halldór tidlig havde Ord paa sig for sin Lovkyndighed ses bl. a. deraf, at han 30 Aar gammel blev edsvoren i Lögretta. Lovkyndighed og Retsind lagde han for Dagen, da han senere fungerede som Stedfortræder for Sysselmanden i Skagafjarðarsyssel. Iøvrigt var Halldór ogsaa lærd i isl. Historie og Litteratur, og især synes han at have haft Interesse for Grønlands Historie. Árni Magnússon, som